

Innholdet i forskriften

v/ Seniorrådgiver Ine M. Andersen

Hva skal jeg snakke om nå?

- Forskrift vs. Reglement – hva er forskjellen?
- Hva må forskriften inneholde?
  - ✓ Opptak
  - ✓ Eksamen
- Hva bør forskriften inneholde?
  - ✓ Disiplinære sanksjoner
  - ✓ Klagebestemmelser

Forskrift vs. reglement – hva er forskjellen?

Forskrift

- Et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall av personer.
- Fastsettes ofte med hjemmel i en lov.
- Må kunngjøres for å ha rettslig virkning.
- Formkrav, krav til høring og kunngjøring

Reglement

- Reglementet skal fastsette studentenes rettigheter og plikter, og være utformet slik at det sikrer lik og upartisk behandling, jf. fagskoletilsynsforskriften § 3-1 (1) f)
- Fra NOKUTs veiledning
- Søkerne og studentene skal kunne se om de er rett behandlet eller ikke ved å lese reglementet.
- Studentene skal med enkelhet finne den informasjonen de har behov for i reglementet.
- Fagskoleloven med forskrifter krever at reglementet dekker følgende forhold:...

Innhold i forskriften

- Bestemmelsene i fagskoleloven som gir dere hjemmel til å utarbeide forskrift er:
  - § 4: Tilbyder skal gi forskrift om **opptak** som inneholder krav til formell utdanning og realkompetanse.
  - § 6: Styret selv gir forskrift om avleggelse av og gjennomføring av **eksamener**, prøver og annet arbeid...
- Av informasjons hensyn anbefaler vi at forskriften også omtaler de andre bestemmelsene som gjelder studentenes rettigheter og plikter.

Forskrift om opptak

Hva må stå i forskriften om opptakskrav og realkompetansevurdering?

Hva bør stå i forskriften om opptakskrav og realkompetansevurdering?

Hvilke andre forhold må beskrives i forskrift om opptak?

Hva må stå i forskriften?

Om formelt opptakskrav:

- Nivået på kvalifikasjonene (vgo./NKR nivå 4)
- At det formelle opptakskravet er relevante fag-, svennebrev, yrkeskompetanse eller vitnemål fra definerte utdanningsprogrammer i vgo.
- Henvisning til hvor søkeren finner informasjon om opptakskravet til den enkelte utdanning

Fortsettelse: Hva må stå i forskriften?

Om realkompetansevurdering:

- At søkere kan realkompetansevurderes
- Hvem som skal realkompetansevurderes
- At realkompetansen vurderes opp mot det formelle opptakskravet
- Minstealder for å realkompetansevurderes

Hva bør stå i forskriften om opptakskrav?

Om formelt opptakskrav:

- Hvilke utdanningsprogram fra vgo. som utgjør det formelle opptakskravet til fagskoleutdanningen/ene

Om realkompetansevurdering:

- Hva realkompetanse er
- Kriteriene for realkompetansevurdering
- Hva slags kvalifikasjoner er relevante
- Hvordan realkompetansen skal dokumenteres
- Hvordan realkompetanse vurderes og hvem som vurderer den

Hva mer må stå i forskriften?

- Hvem som fatter vedtak om opptak
- At søkerne kan klage på vedtak om opptak
- Søknadsfrist eller rullerende opptak
- Nivå på norskkunnskaper, samt ev. andre krav til søkere fra land utenfor Norge
- Studentenes rett til fritak og innpassing, jf. forskrift om fagskoleutdanning § 1
- Om søkerne rangeres – på hvilket grunnlag?
- Om opptaksprøve – hvor er informasjon om det?
- Om det stilles krav til politiattest - info i fagskoleloven § 12

Hva hører ikke hjemme i forskriften?

Praktisk informasjon som:

- ✓ Søknadsfrist
- ✓ Hvordan takke ja til tilbudet
- ✓ Delbetaling av skolepenger for å bekrefte plass
- ✓ Dokumentasjonskrav

Forskrift om eksamen

Hva sier fagskoleloven om innholdet?

Hva er egentlig en eksamen?

Hva må stå i forskriften om avleggelse av og gjennomføring av eksamen?

Hvilke andre bestemmelser hører med i forskrift om eksamen?

Forskrift om eksamen

Styret selv gir forskrift om avleggelse av og gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid. Dette omfatter vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve på nytt, vilkår for adgang til ny praksisperiode, bestemmelser om oppmelding og vilkår for oppmelding. Styret kan gi forskrift om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

Fagskoleloven § 6

Hva må stå i forskrift om eksamen?

- Hvilke eksamensformer som benyttes (§ 6)

Vurderinger av studentenes arbeid der resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for et emne eller for utdanningen som helhet.

- Hvordan læringsutbyttet vurderes (Forskrift om fagskoleutdanning § 4)
  - ✓ Felles vurderingsuttrykk A-F eller bestått/ikke bestått

Hva må stå i forskrift om eksamen?

Avleggelse og gjennomføring av eksamen (§ 6)

- Bestemmelser om oppmelding til eksamen
- Vilkår for å gå opp til avsluttende eksamen
- Gjennomføring av eksamen
- Sykdom på eksamensdagen
- Vilkår for å gå opp til eksamen på nytt
- Adgang til ny praksisperiode
- Antall forsøk på samme eksamen
- Tilrettelegging av eksamen
- Dokumentasjon av fullført utdanning

Fortsettelse: Hva må stå i forskrift om eksamen?

- Rett til begrunnelse for karakteren (§ 8 i fagskoleloven)
- Rett til å klage på karakterfastsetting (§ 8)
- Rett til å klage på enkeltvedtak knyttet til eksamen
- Informasjon om hvem som fatter enkeltvedtakene
- Formelle feil ved eksamen (§ 7)
  - ✓ feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensur
- Annullering av eksamen (§ 9)
  - ✓ kan vedtas på grunnlag av fusk og falske dokumenter
- Utestenging og bortvisning (§ 10)
  - ✓ kan fratras retten til å gå opp til eksamen
  - ✓ kan vedtas på grunnlag av fusk og falske dokumenter

Hva skal ikke stå i forskrift om eksamen?

Detaljerte regler for gjennomføring av eksamen som:

- ✓ Når de skal møte
  - ✓ At de skal følges dersom de skal ut av eksamenslokalet
  - ✓ At de skal skrive med svart eller blå penn
  - ✓ Hvilke hjelpemidler de kan bruke
  - ✓ At de skal skrive kandidatnummer på besvarelsen
- ... OSV. OSV.

Med tanke på studentenes behov for informasjon...

Hvilke andre bestemmelser bør være med i forskriften?

Disiplinære sanksjoner

Klagebestemmelser

Hva bør også stå i forskriften?

Disiplinære sanksjoner (§ 9-12)

- Utestenging og bortvisning (§ 10)
  - ✓ Grovt forstyrrende/usømmelig oppførsel
  - ✓ Skapt fare for liv og helse
- Vurdering av skikkethet (§ 11)
  - ✓ Ikke skikket for yrket - kan utestenges
- Krav om politiattest (§ 12)
  - ✓ Utestenges fra praksisopplæring eller klinisk undervisning

Klagebestemmelser (§ 13)

- ✓ Hvem behandler de ulike klagene?
- ✓ Hva må de legge ved av dokumentasjon?
- ✓ Når er fristen for å klage?
- ✓ Når kan de forvente svar?

For dere som følger fagseminaret på Internett:

Dere kan stille spørsmål til Kunnskapsdepartementet og NOKUT i pausen.

Send spørsmålet på SMS til tlf.: 454 25 987.

Spørsmålene vil besvares når vi starter igjen kl. 12.00.

Nå er det lunsjpause

Enhetsregisteret og klagenemd

v/ Førstekonsulent Silje Fagerhaug

Enhetsregisteret § 3

- «*Tilbydere av godkjent fagskoleutdanning skal være registrert i Enhetsregisteret.*»
- Fylkeskommunale fagskoler må være registrert i Enhetsregisteret
- Eget organisasjonsnummer
- Ikke samme organisasjonsnummer som fylkeskommunen
- Underenhet mulig dersom dere er arbeidsgiver, hvis ikke må fagskolen være eget selskap
- Registrering av styremedlemmer

For private tilbydere

- Høring: Forslag til nye reguleringer for private høyskoler og fagskoler
- Aksjeselskap eller stiftelse
- Selvstendig rettssubjekt

Krav til lokal klagenemd

- Sammensetning:
  - 5 medlemmer, med personlige varamedlemmer
  - 2 studenter
  - Leder og vara til leder skal oppfylle lovbestemte krav til lagdommere:
    - 25 år, krav til master i rettsvitenskap
    - Kan ikke være ansatte

Nasjonal klagenemd

- Behandler klager over saker etter § § 9-12
- Ikke opprettet enda
- Hva gjør fagskolene fram til da?
  - Kan være lurt å la være å delegere behandling av saker i førsteinstans til klagenemda, og heller la denne være andreinstans frem til nasjonal klagenemd er opprettet

Instruks for klagebehandling

- Forholdet til forskriften
- Saksbehandlingsregler
- Forholdet til forvaltningsloven
  - Veiledningsplikt

Klage

- Hva kan påklages?
- Hvem har klagerett?
- Frister?
- Hvordan skal klagen utformes?
- Hvor skal klagen fremsettes?
- Klagebehandlingen
  - I underinstansen
  - I klageorganet

§ 13 klageordning og klageorganer

§ 13. *Klageordning og klageorganer*

Fagskoler skal opprette en lokal klagenemnd som **skal behandle klager over enkeltvedtak**. Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle **andre klagesaker** for studentene og **saker** etter [§ § 7, 9, 10, 11](#) og [12](#). Saker etter disse paragrafene kan ikke behandles av andre organer ved fagskolen.

(...)

Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlemmet for lederen og to andre medlemmer er til stede.

Den lokale klagenemndas vedtak i saker om fagskolens enkeltvedtak kan ikke påklages.

Hvem behandler klagen?

- Studentene kan nå klage til enten styret, klagenemda eller nasjonal klagenemd, avhengig av hvilket vedtak det gjelder.
- Det må fremgå i instruksen for klagebehandling og i forskrift hvor studentene kan rette klage i hvilke saker
- Informasjonshensyn

Hvilke saker kan klagenemnda behandle?

- Enkeltvedtak
- Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle *andre klagesaker* for studentene
- Styret kan bestemme at klagenemnda skal behandle saker etter § § 7, 9, 10, 11 og 12
  - Etter § 7 kan klagenemnda behandle klager
  - Etter § § 9-12 kan klagenemnda fatte vedtak i første instans

Hvilke saker skal klagenemnda behandle?

- Skal behandle klager over enkeltvedtak
  - «et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer», jf. fvl. § 2(b)

Typiske feil i reglement

- «klagenemndas vedtak kan ikke påklages»
- «klagenemnda kan behandle klager over saker etter § § 7-12»

§ 13. *Klageordning og klageorganer*

Fagskoler skal opprette en lokal klagenemnd som **skal behandle klager over enkeltvedtak**. Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle **andre klagesaker** for studentene og **saker** etter [§ § 7, 9, 10, 11](#) og [12](#). Saker etter disse paragrafene kan ikke behandles av andre organer ved fagskolen.

Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlemmet for lederen og to andre medlemmer er til stede.

Den lokale klagenemndas vedtak i saker om fagskolens enkeltvedtak kan ikke påklages.

Typisk feil ved utestenging og bortvisning

§ 10

- En student som tross skriftlig advarsel fra fagskolen, gjentatte ganger opptrer på en måte som virker **grovt forstyrrende** for medstudenters arbeid, eller for virksomheten ved fagskolen ellers, kan etter vedtak av styret bortvises fra fagskolen i inntil ett år. Hvis en student på tross av skriftlig advarsel fra fagskolen ikke etterkommer et vedtak om bortvisning, kan styret vedta å utestenge studenten fra utdanningen i inntil ett år.

§ 7. *Klage over formelle feil ved eksamen*

- En student som har vært oppe til eksamen, prøve eller annet arbeid som bedømmes med karakter, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at studenten er eller burde være kjent med forholdet som begrunner klagen. Slik klage skal rettes til fagskolen.
«.....»
- Fagskolen eller klageinstansen kan bestemme at det skal foretas ny sensur eller holdes ny eksamen, prøve eller lignende hvis det er begått formelle feil som kan ha hatt betydning for én eller flere studenters prestasjon eller bedømmelse av denne.
- Styret er klageinstans for institusjonens vedtak etter paragrafen her.

§ 13. *Klageordning og klageorganer*

Fagskoler skal opprette en lokal klagenemnd som **skal behandle klager over enkeltvedtak**. Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle **andre klagesaker** for studentene og **saker** etter § § 7, 9, 10, 11 og 12. Saker etter disse paragrafene kan ikke behandles av andre organer ved fagskolen.

Den lokale klagenemndas vedtak i saker om fagskolens enkeltvedtak kan ikke påklages.

- Klage over formelle feil ved eksamen § 7
  - Fagskolen fatter vedtak
  - Styret eller klagenemnda er klageinstans
  - Må ta stilling til om dette skal delegeres

Hva skal stå i styrevedtektene?

- Styrets ansvar skal omtales i styrevedtektene.
- Styret skal oppnevne klagenemnd.
- Styret kan fatte vedtak etter § 9-12 eller delegere
- Styret kan behandle klager etter § 7 eller delegere
- Styret kan behandle andre klagesaker etter § 13 eller delegere

Hva må vi gjøre i forhold til NOKUT?

- Ansvar for å holde seg oppdatert på gjeldende lovverk
  - Tillitsbasert
  - Skal ikke sendes inn
-
- Se NOKUTs veiledning

Kunnskapsdepartementet

Endringer i fagskoleloven

20. oktober 2016

Disposisjon

- Gjennomgang av endringer og nye bestemmelser i fagskoleloven
- Kort om videre arbeid med forskrifter
- Hvordan lage forskrift (formkrav og innhold)

Endringene i fagskoleloven

- Prop. 95 L (2015-2016) Endringer i fagskoleloven (om studentrettigheter m.m.)
- Gjelder fra 1. juli 2016
- Styrker fagskolestudentenes rettigheter og skal bidra til å skape forutsigbarhet for studentene, fagskolene, fagskoleeierne og andre interessenter.

§ 1b Forholdet til forvaltningsloven

- To presiseringer:
  - Forvaltningslovens regler om habilitet og taushetsplikt gjelder for alle fagskoler.
  - Klageadgang for vedtak om fritak og innpassing av fagskoleutdanning eller annen utdanning.

§ 3 Organisasjon og ledelse

- Styret kan delegere sin avgjørelsesmyndighet til andre ved fagskolen dersom ikke annet er fastsatt, jf. annet ledd
- Fagskoler eid av offentlige tilbydere må nå registrere seg i Enhetsregisteret, jf. sjette ledd.

§ 4 Forskrift om realkompetanse

- Endringen tydeliggjør at fagskolene må ha opptaksforskrifter som både fastsetter formelle opptakskrav og de tilsvarende kriteriene for realkompetansevurdering.

§ 5 Vitnemål

- Fagskolene skal utferdige vitnemål om fullført fagskoleutdanning.
- Karakterutskrift ved ikke fullført utdanning.

§ 6 Avsluttende vurdering, eksamen og sensur

- Styret har det overordnede ansvaret for fagskolens virksomhet og den faglige kvaliteten ved skolen.
- Styret selv skal fastsette forskrift om avleggelse av og gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid innenfor lovhjemmelens rammer.

§ 7 Klage over formelle feil ved eksamen

- Sensurvedtak kan oppheves dersom det er begått feil som kan ha hatt betydning for prestasjonen eller bedømmelsen av denne.
- Fagskolen vurderer hvilke tiltak som er nødvendige for å rette opp en eventuell formell feil.
- Studenten har krav på ny sensur om dette vil rette opp feilen.

§ 8 Begrunnelse

- Studentene har rett til begrunnelse for karakterfastsettingen
- Viktig bestemmelse for studentenes rettssikkerhet
- Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelige for studentene etter at karakteren er fastsatt.

§ 8 Klage på karakter

- Studenten kan klage skriftlig over karakteren innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensur skal da foretas.
- Blind sensur
- Karakterfastsetting ved ny sensur etter paragrafen her kan ikke påklages.

§ 9 Annullering

- Adgang til å annullere eksamen, prøve, annen vurdering eller godkjenning av emne i særlige tilfeller.
- Annullering er begrenset til den eksamen, prøven, vurderingen eller emnet som det for eksempel er fusket på.
- Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning er klageinstans

§ 10 Bortvisning og utestenging

- Styret kan vedta å bortvise student fra fagskolen for inntil ett år.
- Utestenge en student i inntil tre år ved grovt klanderverdig opptreden.
- En student som har fusket, kan utestenges fra fagskolen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved fagskolen i inntil ett år.

§ 11 Vurdering av skikkethet

- Studenter ved enkelte fagskoleutdanninger skal omfattes av skikkethetsvurderinger:
  - Hvilke utdanninger skal omfattes
  - Vurderingskriterier i skikkethetsvurderingen
- Fastsettes i fagskoleforskriften i samråd med fagskolesektoren.
- Tar sikte på å sende på høring våren 2017.

§ 12 Krav om politiattest

- Krav til vandel i utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, jf. politiregisterloven § 39.
- Det er den enkelte fagskole som må gjøre vurderingen.

§ 13 Lokal klagenemnd og nasjonal klagenemnd

- Alle fagskoler skal ha en lokal klagenemnd!
- Styret kan delegere til den lokale klagenemnda å behandle en del saker.
- Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning blir klageinstans for vedtak fattet av fagskolens styre eller den lokale klagenemnda.

§ 17 Overtredelsesgebyr og forbud mot uriktig markedsføring

- "Fagskole" er en beskyttet tittel
- Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som benytter betegnelsen "fagskole" eller "fagskoleutdanning" i strid med loven.

Fremtidige endringer i fagskoleforskriften

- Bestemmelser om nasjonal klagenemnd og krav til politiattest på høring nå med høringsfrist **20. desember 2016**.
- Bestemmelser om vurdering av skikkethet utredes høsten 2016 og skal på høring våren 2017.

Hva er en forskrift

- Forvaltningsloven § 2 bokstav c, jf. bokstav a:

*"**forskrift**, et vedtak som gjelder **rettigheter eller plikter** til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer"*

*"**vedtak**, en **avgjørelse** som treffes under **utøving av offentlig myndighet** og som generelt eller konkret er **bestemmende** for **rettigheter eller plikter** til private personer"*

- Alle forskrifter må ha hjemmel i lov (fagskoleloven §§ 4 og 6)

Høring

- Alle forskrifter skal på høring, se forvaltningsloven § 37 første ledd, som lyder:

"Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes."

- Fagskolen må sørge for at studenter, ansatte og andre berørte blir hørt.
- Fagskolen setter en rimelig høringsfrist.
- Brudd på § 37 kan føre til at forskriften er ugyldig.

Formkrav og kunngjøring – fvl. § 38

En forskrift skal:

- a) inneholde en **uttrykkelig henvisning** til den eller de bestemmelser som gir forvaltningsorganet hjemmel til å utferdige forskriften [...]
- b) nevne det **forvaltningsorgan** som har gitt forskriften;
- c) **kunngjøres** i Norsk Lovtidend;
- d) i kunngjøringen betegnes som **forskrift**.

Eksempel

Forskrift 20. desember 2005 nr. 1798 om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo

Hjemmel: **Fastsatt** av Universitetsstyret ved Universitetet i Oslo 20. desember 2005 med **hjemmel i** lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-6, § 3-7, § 3-8, § 3-9, § 3-10, § 3-11, § 4-7, § 4-8, § 4-9, § 4-10 og § 5-3, forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler og forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad.

Tittel

- Skal betegnes som "forskrift", ikke som "reglement" e.l.
- Tittel skal være kort, informativ og dekkende
- Eksempel:

"Forskrift om opptak, studier og eksamen ved
Fagskolen Tinius Olsen"

Nærmere om utforming av forskrifter

- Utformes som lover
- God struktur
- Bestemmelsene bør komme i en logisk rekkefølge.
- Moderat omfang
- Lette å forstå – vanlig dagligdags språkbruk og korte setninger
- Lovtekst bør i utgangspunktet ikke gjengis

Fagskolenes regler kan med fordel samles i en felles forskrift for fagskolen

Eksempel – fagskoleforskriften på høring

§ 2-2 Klagenemndas oppnevning og sammensetning

Klagenemnda oppnevnes av departementet.

Punktliste

Klagenemnda skal ha seks medlemmer, og slik sammensetning:

- a) En leder og en nestleder som skal fylle de lovbestemte kravene til lagdommere.
- b) To medlemmer med varamedlemmer som er ansatt ved en fagskole.
- c) To medlemmer med ett varamedlem, valgt av og blant studentene.

Lederne samt nemndas medlemmer etter annet ledd bokstav b) oppnevnes for fire år.

Studentrepresentantene oppnevnes for to år.

Ingen medlemmer kan oppnevnes for mer enn to perioder.

Ikrafttredelse, vedtak

- Bestemmelse som angir at forskriften skal tre i kraft på et bestemt tidspunkt.
- Vanlig at en forskrift trer i kraft i forbindelse i starten av et semester.
- Forskriften skal vedtas av det organet som har myndighet til dette.

Kunngjøring av forskriften

- Kunngjøres i Norsk Lovtidend.
- Hvis forskriften ikke er kunngjort, kan den som hovedregel ikke påberopes overfor den enkelte.
- Forskriften kunngjøres elektronisk samme dag som den vedtas eller stadfestes i Norsk Lovtidend v/Lovdata:

<https://lovdata.no/lovtidend/kunngjoring>

- Lovteknikk og lovforberedelse

Kunnskapsdepartementet

Takk for oppmerksomheten!

